

بورس و خرید و فروش آنلاین سهام

محمد امین رشیدی^۱

- اگر شما تاکنون حتی برای یک بار هم پیگیر وضعیت بورس شده باشید حتماً کلمه شاخص به گوش شما خورده است. هر فردی که کم و بیش اخبار بورس را پیگیری می‌کند تا به حال بارها و بارها شنیده است که مثلاً شاخص بورس امروز با ۵۰۰ واحد رشد به ۷۵۰۰۰ واحد رسید و یا شاخص بورس تهران امروز ۱۰۰۰ واحد افت کرد. شاید مثل بسیاری از تازه‌کارهای بورس این سؤال برای شما هم پیش آمده باشد که این شاخص بورس چیست؟ و نوسانات و کم و زیاد شدن عدد این شاخص چه معنی دارد.

شاخص چیست؟

کلمه شاخص ترجمه کلمه انگلیسی index می‌باشد. خود کلمه شاخص در مفهوم کلی به معنای نماگر یا نشانگر و بیانگر عددی است که شما با استفاده از آن می‌توانید تغییرات ایجاد شده در یک یا چند متغیر را طی یک بازه زمانی خاص مشاهده کنید. در واقع شما با بررسی یک شاخص می‌توانید وضعیت و تغییرات متغیرهای مورد بررسی آن شاخص را مشاهده کنید.

شاخص بورس چیست؟

شاخص بورس نیز عددی است که بیانگر وضعیت کلی بورس و روند رشد و یا افت این بازار می‌باشد. ما در بورس فقط یک شاخص نداریم بلکه چند شاخص مختلف داریم که هر کدام از آنها وضعیت بورس را از جنبه خاصی به ما نشان می‌دهد و محاسبه هر کدام از این شاخص‌ها از طریق فرمول متفاوتی صورت می‌گیرد. پس برای تحلیل آن باید بدانید کارکرد آن شاخص چیست. این شاخص‌ها معیارهای مهمی هستند که با تحلیل کردن و

^۱ کارشناس کارگزاری بورس

بررسی آنها، می‌توان از وضعیت گذشته و حال بورس از جنبه‌های مختلف مطلع شد؛ اما در بین این شاخص‌ها چند شاخص نسبت به بقیه از اهمیت بیشتری نزد فعالین بورس برخوردار هستند.

شاخص کل بورس چیست؟

این شاخص همان شاخصی است که همیشه در اخبار و رسانه‌ها از آن به‌عنوان شاخص بورس تهران صحبت می‌شود. شاخص کل در بین فعالین بازار و سرمایه‌گذاران یکی از پرکاربردترین شاخص‌هاست. این شاخص بیانگر سطح عمومی قیمت و سود سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس است، به عبارت دیگر تغییرات شاخص کل بیانگر میانگین بازدهی سرمایه‌گذاران در بورس است. برای درک ساده‌تر مفهوم شاخص کل، فرض کنید که شما از سهام تمام شرکت‌های بورسی هرکدام ۱ عدد سهم را خریداری کنید. در این صورت تغییرات شاخص کل بورس برابر با میزان بازدهی سهام شما خواهد بود. پس این شاخص هم تغییرات قیمت سهام و هم سودهای سالیانه‌ای را که شرکت‌ها به شما پرداخت می‌کنند، محاسبه می‌کند. نام دیگر شاخص کل، شاخص قیمت و بازده نقدی (TEDPIX) است. نکته‌ای که هنگام بررسی شاخص باید به آن توجه کنید این است که میزان تغییرات شاخص برای ما اهمیت دارد نه خود عدد شاخص. مثلاً اگر شاخص کل بورس در طی ۱ سال از عدد ۲۰۰۰۰ به ۳۰۰۰۰ برسد (۵۰٪ رشد کند) نشان‌دهنده این است که میانگین بازدهی بورس طی این یک سال برابر با ۵۰٪ بوده است. طبق فرمول محاسبه شاخص کل، هرچه شرکت‌ها بزرگ‌تر باشند (سرمایه بیشتری داشته باشند) تأثیر بیشتری بر روی شاخص کل خواهند داشت.

شاخص قیمت چیست؟

این شاخص نیز یکی از اصلی‌ترین شاخص‌های بورس است. این شاخص بیانگر روند عمومی قیمت سهام همه شرکت‌های پذیرفته در بورس اوراق بهادار است. پس اگر مثلاً شاخص قیمت بورس در ۱ سال ۲۰ درصد رشد داشته باشد به این معنی است که سطح عمومی قیمت‌ها در بورس در ۱ سال گذشته به‌طور متوسط ۲۰ درصد رشد داشته است.

تفاوت عمده این شاخص با شاخص کل این است که در شاخص قیمت، فقط قیمت سهام شرکت‌های بورسی در فرمول شاخص مورد محاسبه قرار می‌گیرد. در صورتی که در شاخص کل علاوه بر قیمت، سود پرداختی سالیانه شرکت‌ها هم در محاسبه شاخص لحاظ می‌شود. در این شاخص نیز مثل شاخص کل، وزن شرکت‌ها در تأثیر آن‌ها بر شاخص اهمیت دارد؛ یعنی هرچه شرکت بزرگ‌تر باشد (سرمایه آن بیشتر باشد) تأثیر آن بر شاخص قیمت بیشتر است.

شاخص ۵۰ شرکت فعال تر چیست؟

بورس هر سه ماه یک بار فهرست شرکت‌های فعال تر را بر اساس میزان نقد شوندگی سهامشان منتشر می‌کند. نقد شوندگی به بیان ساده یعنی خریدوفروش آسان تر و سریع تر سهام. هر شرکتی که سهامش در بورس ساده‌تر و سریع‌تر خریدوفروش شود به اصطلاح نقد شوندگی بیشتری دارد. شاخص ۵۰ شرکت فعال تر تغییرات سطح عمومی قیمت سهام ۵۰ شرکتی را نشان می‌دهد که سهام آن‌ها از سایر شرکت‌ها نقد شونده تر است.

انواع شاخص‌های دیگر بورس

شاخص ۳۰ شرکت بزرگ: همان‌طور که از اسم شاخص ۳۰ شرکت بزرگ مشخص است این شاخص سطح عمومی قیمت سهام ۳۰ شرکت بزرگ را نشان می‌دهد. ۳۰ شرکت بزرگ شرکت‌هایی هستند که ارزش بازار آن‌ها در مقایسه با سایر شرکت‌ها بیشتر است. ارزش بازار یک شرکت از حاصل ضرب قیمت روز سهام شرکت در تعداد سهام آن شرکت به دست می‌آید.

شاخص صنعت: منظور از شرکت‌های صنعتی شرکت‌هایی هستند که در صنایع مختلف مانند خودروسازی، پتروشیمی، فلزات اساسی، مخابرات، ساختمان و ... فعالیت می‌کنند. شاخص صنعت بیانگر سطح عمومی قیمت سهام شرکت‌های فعال در بخش صنعت است. عملکرد هر کدام از این صنایع تحت عنوان شاخص جداگانه‌ای مورد بررسی قرار می‌گیرد. مثلاً خودرو، دارو، فلزات اساسی، محصولات شیمیایی و...

شاخص واسطه‌گری‌های مالی: این شاخص عملکرد شرکت‌های واسطه‌گری مالی که فعالیت آن‌ها در حوزه مالی است مثل هلدینگ‌ها، سرمایه‌گذاری‌ها و لیزینگ‌ها را نشان می‌دهد.

شاخص‌های دیگری نیز در بورس مورد محاسبه قرار می‌گیرند که شاید برای سرمایه‌گذاران عام بورس کاربرد زیادی نداشته باشند.

یک نکته مهم در مورد شاخص

درست است که شاخص عملکرد و وضعیت بورس را نشان می‌دهد، اما مثبت یا منفی بودن شاخص لزوماً به معنی مثبت یا منفی بودن کل بورس نیست. بلکه شاخص وضعیت کلی بورس را به ما نشان می‌دهد. در خیلی از مواقع ممکن است چند شرکت بزرگ که وزن زیادی (سرمایه و ارزش بازار زیادی) دارند، در حالی که وضعیت بسیاری از شرکت‌های دیگر متفاوت است، با مثبت یا منفی شدنشان شاخص کل را مثبت یا منفی بکنند. در این مواقع شاخص هم وزن قیمت یا شاخص کل هم وزن می‌تواند به شکل بهتری وضعیت کلی بازار را به ما نشان دهد، چون در شاخص هم وزن، وزن تمامی شرکت‌های بورسی مساوی در نظر گرفته می‌شود و دیگر شرکت‌های بزرگ نمی‌توانند شاخص را به واسطه سرمایه زیادشان تحت تأثیر قرار دهند.

نحوه خرید و فروش سهام در بورس

هر فردی که قصد خرید و فروش سهام در بورس را دارد نمی‌تواند به صورت مستقیم این کار را انجام بدهد. بلکه خرید و فروش سهام در بورس همیشه باید توسط کارگزاری انجام پذیرد. کارگزار واسطه بین شما و بازار سهام یا همان بورس است. در حقیقت خرید و فروش بین شما و سایر سرمایه‌گذاران توسط همین کارگزار انجام می‌شود. پس اولین قدم شما برای خرید و فروش سهام در بورس مراجعه به یک کارگزاری و افتتاح حساب معاملاتی در آن کارگزاری است. برای اینکه شما بتوانید در بورس اقدام به خرید و فروش سهام بکنید، نیاز به یک کد معاملاتی نیز دارید. به کد معاملاتی، کد بورسی یا کد سهامداری نیز گفته می‌شود. این کد یک شناسه منحصر به فرد شماست. در واقع کد بورسی مانند کد ملی است و شما

در بورس توسط این کد شناخته می‌شود. این کد همیشه متعلق به شما خواهد بود. پس قدم دوم شما دریافت یک کد بورسی از کارگزاری خواهد بود. بعد از اینکه این دو قدم را برداشتید، شما می‌توانید شروع به خریدوفروش سهام در بورس بکنید؛ اما خریدوفروش سهام به روش‌های مختلفی امکان‌پذیر است:

روش‌های خریدوفروش سهام

روش‌هایی که شما می‌توانید از طریق آن‌ها اقدام به خریدوفروش سهام بکنید عبارت‌اند از:

مراجعه حضوری به کارگزاری و ارائه سفارش خرید یا فروش
سفارش تلفنی به کارگزار
سفارش اینترنتی به کارگزار
خرید یا فروش آنلاین سهام (بر خط)

در ۲ روش اول سفارش خریدوفروش سهام شما به کارگزار به شکل مراجعه حضوری و یا سفارش تلفنی انجام می‌گیرد. پس از آن کارگزار به دستور شما اقدام به خریدوفروش سهام برای شما می‌کند؛ اما امروزه با پیشرفت و توسعه اینترنت و تکنولوژی ۲ روش اول تقریباً منسوخ شده‌اند و کاربرد زیادی ندارند.

آموزش خریدوفروش اینترنتی سهام

مزیت خریدوفروش اینترنتی سهام این است که سرمایه‌گذاران در هر جا که باشند می‌توانند به صورت اینترنتی اقدام به خریدوفروش سهام خود بکنند. با این کار آن‌ها دیگر نیازی به مراجعه حضوری به کارگزار ندارند. همچنین با این کار امکان خطای انسانی کارگزار در سفارش‌های خریدوفروش بسیار کاهش پیدا می‌کند، شما نیز نقل و انتقالات پول خود را به صورت غیرحضوری و از طریق اینترنت انجام می‌دهید. این کار باعث صرفه‌جویی در وقت شما، افزایش امنیت نقل‌وانتقال پول و همان‌طور که گفته شد کاهش خطای کارگزار می‌شود.

نحوه خرید و فروش اینترنتی سهام در بورس

در روش خرید و فروش اینترنتی سهام، شما یک قرارداد خرید و فروش اینترنتی با کارگزار را تکمیل می‌کنید و پس از آن کارگزار به شما یک کد کاربری و رمز عبور می‌دهد. شما با داشتن این رمز در هر ساعتی از شبانه‌روز می‌توانید به سایت کارگزاری مراجعه کرده و درخواست خرید یا فروش خود را ثبت کنید که پس از تأیید توسط کارگزاری معامله گران کارگزاری در اولین زمان ممکن درخواست شما را انجام می‌دهند. پس در این روش نیز مثل دو روش اول، خرید و فروش شما توسط معامله گران کارگزاری انجام می‌شود با این تفاوت که سفارش دهی شما از طریق اینترنت صورت می‌گیرد.

نحوه خرید و فروش سهام در بورس به صورت آنلاین

امروزه رایج‌ترین روشی که سهامداران برای خرید و فروش سهام از آن استفاده می‌کنند خرید و فروش آنلاین سهام است. نام دیگر این روش، معاملات برخط می‌باشد. خرید و فروش آنلاین سهام به دلایل زیر از بیشترین محبوبیت بین سهامداران برخوردار است:

در روش خرید و فروش آنلاین سهام، خود شما مستقیماً سفارش خود را در سامانه معاملاتی بورس ثبت می‌کنید و در همان لحظه ثبت سفارش، درخواست شما در سیستم معاملاتی ثبت می‌شود. در نتیجه امکان اشتباه و یا کوتاهی از طریق کارگزار از بین می‌رود.

شاید بتوان گفت مهم‌ترین مزیت خرید و فروش آنلاین سهام این است که در معاملات آنلاین شما سرعت عمل بیشتری برای تصمیم‌گیری نسبت به خرید و فروش خود دارید. مثلاً تصمیم به فروش سهمی گرفته‌اید، اما بر حسب شرایط نظر شما تغییر می‌کند و همان لحظه سفارش خود را لغو می‌کنید. یا اینکه می‌خواهید قیمت موردنظرتان را سریع تغییر دهید. در روش خرید و فروش آنلاین سهام این کار به راحتی صورت می‌پذیرد. در صورتی که اگر شما از ۳ روش قبلی سفارش فروش خود را به کارگزار اعلام کرده بودید، ممکن بود تا درخواست لغو سفارش را مجدداً به کارگزار اعلام کنید کار از کار گذشته باشد.

این معاملات امنیت بالایی دارد و همچنین نقل و انتقال پول شما به صورت الکترونیکی صورت می‌پذیرد.

نکاتی درباره خریدوفروش آنلاین سهام در بورس

در روش خریدوفروش آنلاین سهام، شما ابتدا باید قرارداد معاملات آنلاین یا برخط با کارگزاری را تکمیل کنید. پس از آن کارگزار به شما یک نام کاربری و کلمه عبور می‌دهد. با استفاده از آن‌ها می‌توانید به سایت کارگزاری مراجعه کنید و مستقیماً خریدوفروش‌های خود را انجام دهید

از آنجایی که در روش آنلاین سفارش شما به صورت مستقیم در سیستم معاملاتی ثبت می‌شود، اگر آگاهی درستی از نحوه خریدوفروش سهام نداشته باشید، ممکن است منجر به ضرر و زیان شما شود. به همین دلیل کارگزاری‌ها یک آزمون معاملات آنلاین از شما می‌گیرند. اگر حد نصاب این آزمون را به دست بیاورید اجازه دسترسی به سیستم معاملات آنلاین به شما داده خواهد شد. پس از آن شما می‌توانید اقدام به خریدوفروش سهام به صورت آنلاین بکنید.

